

Restat ergo ut dicamus, quod vel totaliter fomes fuerit ab ea sublatus per primam sanctificationem, vel si remanserit, quod fuerit ligatus. Posset enim intelligi, quod totaliter fuerit sublatus fomes hoc modo, quod præstitum fuerit B. Virgini ex abundantia gratiæ descendenti in ipsam, ut talis esset dispositio virium animæ in ipsa, quod inferiores vires nunquam moverentur sine arbitrio rationis, sicut dictum est¹ fuisse in Christo, quem constat peccati fomitem non habuisse, et sicut fuit in Adam ante peccatum per originalem justitiam. Ita quod quantum ad hoc gratia sanctificationis in Virgine habuit vim originalem justitiæ. Et quamvis hæc positio ad dignitatem Virginis matris pertinere videatur, derogat tamen in aliquo dignitati Christi, absque cuius virtute nullus a prima damnatione liberatur. Et quamvis per fidem Christi, aliqui ante Christi incarnationem sint secundum spiritum ab illa damnatione liberati, tamen quod secundum carnem aliquis ab illa damnatione liberetur, non videtur fieri debuisse, nisi post incarnationem ejus, in qua primo debuit immunitas damnationis apparere. Et ideo, sicut ante immortalitatem carnis Christi resurgentis, nullus adeptus fuit carnis immortalitatem, ita inconueniens esse videtur dicere, quod ante Christi carnem, in qua nullum fuit peccatum, caro Virginis matris ejus, vel cuiuscunque alterius, fuerit absque fomite, qui dicitur lex carnis, sive membrorum. Et ideo videtur melius dicendum, quod per sanctificationem in utero non fuerit sublatus B. Virgini fomes secundum essentiam, sed remanserit ligatus, non quidem per actum rationis suæ, sicut in viris sanctis, quia non statim habuit usum liberi arbitrii, adhuc in ventre matris existens, hoc enim est speciale privilegium Christi; sed per abundantiam gratiæ quam in sanctificatione recepit, et etiam perfectius per divinam providentiam sensualitatem ejus ab omni inordinato motu prohibentem. Postmodum vero in ipsa conceptione carnis Christi, in qua primo debuit refulgere peccati immunitas, credendum est quod ex prole redundaverit in matrem, totaliter fomite subtracto. Et hoc figuratur Ezech. 43, ubi dicitur: Ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per viam orientalem, id est, per B. Virginem, et terra, id est, caro ipsius, splendebat a maiestate ejus, scilicet, Christi.

Ad primum ergo dicendum, quod mors et

¹ Q. 15, art. 2.

hujusmodi pœnalitates de se non inclinant ad peccatum. Unde etiam Christus, licet assumpsit hujusmodi pœnalitates, fomitem tamen non assumpsit. Unde etiam in B. Virgine, ut filio conformaretur (de cuius plenitudine gratiam accipiebat), primo quidem fuit ligatus fomes, et postea sublatus, non autem liberata fuit a morte et aliis hujusmodi pœnalitatibus.

Ad secundum dicendum, quod infirmitas carnis, ad fomitem pertinens, est quidem in sanctis viris perfecta virtutis occasio, non tamen causa, sine qua perfectio haberi non possit. Sufficit autem in B. Virgine ponere perfectam virtutem ex abundantia gratiæ, nec oportet in ea ponere omnem occasionem perfectionis.

Ad tertium dicendum, quod Spiritus Sanctus in B. Virgine duplicem purgationem fecit. Unam quidem quasi preparatoriam ad Christi conceptionem, quæ non fuit ab aliqua impuritate culpæ vel fomitis; sed mentem ejus magis in unum colligens, et a multitudine sustollens. Nam et Angeli purgari dicuntur, in quibus nulla impuritas invenitur, ut Dionys. dicit, 6 c. Eccles. hierar. 1. Aliam vero purgationem operatus est in ea Spiritus Sanctus, mediante conceptione Christi, quæ est Spiritus Sancti opus. Et secundum hoc potest dici, quod purgavit eam totaliter a fomite.

COMMENTARIUS.

1. *Objectio. — Responsio. — Peccati fomes quid sit.*—Refert D. Thomas quatuor sententias, quarum postremam eligit, et alias refutat. Prima est, B. Virgini fuisse sublatum fomitem a principio, quatenus ad malum inclinat, non vero quatenus operationem boni difficilem reddit. Quam sententiam ait D. Thom. repugnantia dicere, quia propria ratio fomitis in hoc consistit ut inclinet ad malum, et inde est ut difficultatem faciat in bono. Sed responderi posset non esse de ratione fomitis, ut utrumque illorum effectum efficiat, sed habere veluti extensionem quamdam in objectis vel effectibus suis, et ideo posse tolli quoad unum effectum, et non quoad alium; præsertim quia non semper difficultas in bono oritur ex propensione ad malum, sed ex naturalis objecti vel materiæ, vel ex inclinatione ad aliud connaturale bonum; ut difficultas jejunii oritur ex naturali appetitu cibi, non inordinata, sed bona. Et sæpe opus virtutis

¹ Part. 3, a medio.

fit difficile propter corruptibile corpus, quod lassatur, absque inclinatione ad malum. Respondetur distinguendam esse difficultatem in actu virtutis quam habet ex se, et ex objecto, ab illa quam habere potest ex repugnantia appetituum, vel habituum operantis; prior non spectat ad fomitem, etiam si interdum oriatur ex mortali corpore, vel ex natura appetitus, cujus actio vel passio est materia virtutis; ut difficile est pati mortem acerbam, sustinere gravem dolorem, potum amarissimum degustare, quæ difficultas etiam in Christo fuit; posterior autem difficultas dupliciter inveniri potest: primo ex deliberatione et consensu operantis, qui permittit inferiorem appetitum explicare naturalem propensionem in aliquo motu, et hoc etiam non pertinet ad fomitem, cum non sit præter rationis ordinem, neque difficultatem augeat, quæ in re ipsa est, sed tantum ostendat illam. Quomodo se gessit Christus, quando orabat: *Pater, si possibile est.* Alio modo potest contingere hæc difficultas ex inordinato motu et repugnantia appetitus, et hæc proprie pertinet ad fomitem. Quia, ut supra (cum de Christo disputarem) dixi, fomes nihil aliud est quam quædam inordinatio appetitus veluti proxime dispositi ad operandum præter rationis ordinem. Et quantum imperfectio fomitis maxime appareat in motibus quibus ad malum inclinat, tamen, etiam si versentur circa bonum naturæ conveniens, hoc ipso quod rationem præveniunt, et inordinate fiunt, ad fomitem pertinent.

2. Quapropter potentia, quæ hujusmodi motus patitur, de se indifferens est, ut tam ad malum quam ad bonum inclinet, quia non movetur ab aliquo principio, quod inter bonum et malum discernat, sed ab objecto sensibili quod de se æque movet, etiam si rationi contrarium sit; et ideo recte D. Thom. dixit non posse auferri fomitem, ut difficultatem efficit in bono operando, nisi etiam auferatur ut inclinat ad malum. Quod potissime verum est, si intrinsicam appetitus dispositionem consideremus; extrinsece enim posset Deus impedire omnem motum fomitis circa mala objecta, permittendo illum circa bona; id vero solum esset per extrinsecam providentiam, vel negando concursus. Sed hic modus est imperfectus, et in Virgine locum non habuit.

3. *Per libidinem peccatum originale traducitur.*—Secunda sententia, quam D. Thom. refert, asserbat Virgini sublatum esse fomi-

tem ut ad personam pertinet, non vero ut spectat ad corruptionem naturæ, et est causæ traducendi originale peccatum. Quam sententiam ex parte docuit Alen., 3 p., q. 9, art. 1, qui hoc modo opinatur de tempore antea incarnationem; D. Thom. vero existimat esse in illis dictis repugnantiam, quia per libidinem traducitur originale peccatum, teste Augustino, lib. 1 de Nuptiis, c. 24; extincto autem fomite quoad personam, tollitur inordinata libido; ergo tollitur ratio traducendi originale peccatum; ergo necessario extinguitur fomes etiam quoad corruptionem naturæ. Unde sentit D. Thom., utroque modo extinctum fuisse fomitem in Virgine, quando illi ablatus est. Sed difficilis est hæc ratio et sententia D. Thomæ, quia fomitem extingui quoad corruptionem naturæ, nihil aliud esse videtur quam personam esse ita dispositam, ut, licet filium generet vel concipiat, in illum non transfundat originale peccatum. Sed hoc modo non necessario tollitur fomes quoad naturam, licet tollatur quoad personam. Nam licet demus ita fuisse extinctum fomitem in Virgine, ut sine ullo inordinato libidinis motu posset etiam naturali modo concipere, sicut fieret in statu innocentia, et est probabile, ut docuit Abulens., parad. 1, cap. 40 et 41, et Cordu., dicto lib. 1, q. 45, quaquam (inquam) hoc demus, nihilominus proles sic concepta per seminalem generationem ex vi conceptionis esset obnoxia originali peccato, tum quia hoc potissimum transfunditur ex vi paterni seminis; tum etiam quia simpliciter trahitur ex peccato Adæ per naturalem originem ab illo ductam.

4. Non vero pendet ex sanctitate aut perfectione proximi parentis, ut late docet Augustinus, lib. de Peccato origin., c. 33, et lib. 1 de Nuptiis, c. 26, et lib. 2, c. 27; et ideo non video quomodo proprie auferri possit fomes in ordine ad naturæ corruptionem, quantumvis extingatur in ordine ad personam. Quod satis probabiliter docuit Albert., in 3, d. 3, q. 6, negans fuisse extinctum fomitem in Virgine, respectu corruptionis naturæ. Quod verum esse existimo quantum ad communem legem generandi filium in originali peccato, si ex humano semine illum conciperet, quaquam, quoad proprium sensum inordinatæ concupiscentiæ, quæ proprie nomen fomitis meretur, omnino illi fuerit sublatus, ut dicemus.

5. Tertia sententia a D. Thom. relata, est, in prima sanctificatione fuisse Virginis fomi-

tem extinctum, quæ illi etiam non placet. Quarta, quam eligit, est, in prima sanctificatione fuisse ligatum, in secunda vero, id est, in conceptione filii fuisse extinctum. Sed hæc D. Thomæ sententia habet magnam difficultatem, quam statim disputabimus. Solutiones argumentorum non indigent expositione.

ARTICULUS IV.

Utrum per huiusmodi sanctificationem fuit consecuta, ut nunquam peccaret¹.

1. Ad quartum sic proceditur. Videtur quod per sanctificationem in utero non fuerit B. Virgo præservata ab omni peccato actuali. Quia, ut dictum est², post primam sanctificationem fomes peccati remansit in Virgine. Motus autem fomitis, etiamsi rationem præveniat, est peccatum veniale, licet levissimum, ut Augustinus dicit in lib. de Trinit. Ergo in B. Virgine fuit aliquod peccatum veniale.

2. Præterea, super illud Luc. 2: Tuam ipsius animam pertransibit gladius, dicit Augustinus in Quæstionibus veteris et Novi Testamenti³, quod B. Virgo in morte Domini stupore quodam dubitavit. Sed dubitare de fide peccatum est. Ergo B. Virgo non fuit præservata immunis ab omni peccato.

3. Præterea Chrysostomus⁴, super Matth., exponens illud: Ecce mater tua et fratres tui foris stant, quærentes te, dicit: Manifestum est quod solum ex vana gloria hoc faciebant. Et Joan. 2, super illud: Vinum non habent, dicit idem Chrysostomus⁵, quod volebat illis ponere gratiam, et seipsam clariorem facere per Filium; et fortassis quid humanum patiebatur, quemadmodum et fratres ejus dicentes: Manifesta te ipsum mundo. Et post pauca subdit: Nondum enim, quam oportebat, de eo opinionem habebat. Quod totum constat esse peccatum. Ergo B. Virgo non fuit præservata immunis ab omni peccato.

Sed contra est quod Augustinus dicit in lib. de Nat. et grat.⁶: De sancta Virgine Ma-

¹ 3, d. 3, q. 1, art. 2, et d. 13, q. 1, a. 2, q. 1, corp. Et 4, d. 6, q. 1, art. 1, q. 2, corp. Et op. 2, cap. 228 et 231. Et opusc. 7, cap. 6, princ., col. 2. Et opusc. 60, c. 3.

² Art. præced.

³ Q. 73, circa med., tom. 4.

⁴ Hom. 45 in Matt., tom. 2.

⁵ Hom. 20 in Joan., circa med. illius t. 3.

⁶ Cap. 36, ante med.

ria propter honorem Christi, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo quæstionem. Inde enim scimus quod ei plus gratiæ collatum fuerit ad vincendum ex omni parte peccatum, quod concipere ac parere meruit eum quem constat nullum habuisse peccatum.

Respondeo dicendum, quod illos, quos Deus ad aliquid eligit, ita præparat et disponit, ut ad id, ad quod eliguntur, inveniatur idonei, secundum illud secundæ ad Corinth. 3: Idoneos nos fecit ministros Novi Testamenti, Beata autem Virgo fuit electa divinitus, ut esset mater Dei; et ideo non est dubitandum quin Deus per suam gratiam eam ad hoc idoneam reddiderit, secundum quod Angelus ad eam dicit: Invenisti gratiam apud Deum, ecce concipies, etc. Non autem fuisset idonea mater Dei, si peccasset aliquando, tum quia honor parentum redundat in prolem, secundum illud Prov. 17: Gloria filiorum, patres eorum; unde et per oppositum ignominia matris ad filium redundasset; tum etiam quia singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit; dicitur autem secundæ ad Cor. 6: Que conventio Christi ad Belial? tum etiam quia singulari modo Dei Filius, qui est Dei sapientia, in ipsa habitavit, non solum in anima, sed etiam in utero. Dicitur autem Sap. 1: In malevolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Et ideo simpliciter fatendum est, quod B. Virgo nullum actuale peccatum commisit, nec mortale, nec veniale, ut sic in ea impleatur quod dicitur Cant. 4: Tota pulchra es, amica mea, et et macula non est in te.

Ad primum ergo dicendum, quod in B. Virgine post sanctificationem in utero remansit quidem fomes peccati, sed ligatus, ne, scilicet, prorumperet in aliquem motum inordinatum qui rationem præveniret. Et licet ad hoc operaretur gratia sanctificationis, non tamen ad hoc sufficiebat; alioquin virtute illius gratiæ hoc ei fuisset præfinitum, ut nullus motus posset esse in sensualitate ejus, nisi ratione præventus; et sic fomitem non habuisset, quod est contra supra dicta¹. Unde oportet dicere, quod complementum illius ligationis fuit ex divina providentia, quæ non permittebat aliquem motum inordinatum ex fomite provenire.

Ad secundum dicendum, quod illud verbum Simeonis, Origenes² et quidam alii Doctores ex-

¹ In corp., et art. præc.

² Hom. 47 in Luc., in medio et deinceps, tom. 3.

ponunt de dolore quem passa est in Christi passione. Ambrosius¹ autem per gladium dicit significari prudentiam Mariæ, non ignaram mysterii cælestis; vivum est enim verbum Dei et validum, et acutius omni gladio acutissimo. Quidam vero per gladium dubitationem intelligunt. Quæ tamen non est intelligenda dubitatio infidelitatis, sed admirationis et discussionis. Dicit enim Basilius, in Epistola ad Optimum, quod B. Virgo assistens cruci, et aspiciens singula, post testimonium Gabrielis, post ineffabilem divinæ conceptionis notitiam, post ingentem miraculorum ostensionem animo fluctuabat, ex una, scilicet, parte videns eum patris abjecta, et ex alia parte considerans ejus mirifica.

Ad tertium dicendum, quod in verbis illis Chrysostomus excessit. Possunt tamen exponi, ut intelligatur in ea Dominum cohibuisse non inordinatum inanis gloriæ motum quantum ad ipsam, sed id quod ab aliis posset æstimari.

COMMENTARIUS.

Respondet D. Thom. affirmative. Quam conclusionem efficacissime probat in corpore articuli, et adeo clare, ut nulla expositione indigeat. De quibusdam vero Sanctorum testimoniis, quæ in solutionibus argumentorum explicat, dicemus latius in disputatione sequenti.

ARTICULUS V.

Utrum B. Virgo per huiusmodi sanctificationem adeptam fuerit plenitudinem omnium gratiarum².

1. Ad quintum sic proceditur. Videtur quod B. Virgo per sanctificationem in utero, non obtinuerit gratiæ plenitudinem, sive perfectionem. Hoc enim videtur pertinere ad privilegium Christi, secundum illud Joan. 1: Vidimus eum quasi Unigenitum a Patre, plenum gratiæ et veritatis. Sed ea, quæ sunt propria Christi, non sunt alteri attribuenda; ergo B. Virgo plenitudinem gratiarum non accepit in sanctificatione.

¹ Amb., lib. 2 in Luc., in c. cujus tit. est, de Simeone et Anna, tom. 5.

² 3, dist. 3, q. 1, art. 2, q. 3, corp., et dist. 13, q. 1, a. 2, q. 1, corp. Et opus. 60, c. 3, col. 2; et Joan. 6, col. 3. Et Rom. 8, lect. 5, col. 1, fin.

2. Præterea, ei quod est plenum et perfectum non restat aliquid addendum, quia perfectum est, cui nihil deest, ut dicitur in tertio Physic. 1. Sed B. Virgo postmodum additionem gratiæ suscepit, et quando Christum concepit (dictum est enim Luc. 1: Spiritus Sanctus superveniet in te), et iterum quando in gloria est assumpta, fuit perfecta. Ergo videtur quod non habuerit in sua prima sanctificatione plenitudinem gratiarum.

3. Præterea, Deus non facit aliquid frustra, ut dicitur in 1 de Cælo³. Frustra autem habuisset quasdam gratias, cum earum usum nunquam exercuit; non enim legitur aut docuisse, quod est actus sapientiæ; aut miracula fecisse, quod est actus gratiæ gratis datæ; non igitur habuit plenitudinem gratiarum.

Sed contra est quod Angelus ad eam dixit, Luca 1: Ave, gratia plena. Quod exponens Hieronymus, in sermon. de Assumptione⁴, dicit: Bene gratia plena, quia cæteris per partes præstatur, Mariæ vero se totam simul infudit gratiæ plenitudo.

Respondeo dicendum, quod quanto aliquid magis appropinquat principio in quolibet genere, tanto magis participat effectum illius principii; unde Dionys. dicit, 4 cap. Cæl. hierar. 4, quod Angeli, qui sunt Deo propinquiores, magis participant de bonitatibus divinis, quam homines. Christus autem est principium gratiæ, secundum divinitatem quidem auctoritative, secundum humanitatem vero instrumentaliter; unde et Joan. 1 dicitur: Gratia et veritas per Jesum Christum facta est. Beata autem virgo Maria propinquissima Christo fuit secundum humanitatem, quia ex ea accepit humanam naturam. Et ideo præ cæteris majorem debuit a Christo gratiæ plenitudinem obtinere.

Ad primum ergo dicendum, quod unicuique a Deo datur gratia secundum hoc ad quod eligitur. Et quia Christus, in quantum est homo, ad hoc fuit prædestinatus et electus ut esset filius Dei, in virtute sanctificandi hoc fuit sibi proprium, ut haberet talem plenitudinem gratiæ, quod redundaret in omnes, secundum quod dicitur Joan. 1: De plenitudine ejus nos omnes accepimus. Sed B. Virgo Maria tantam gratiæ obtinuit plenitudinem, ut esset propinquissima auctori gratiæ, ita quod eum, qui est ple-

¹ Text. 63 et 64, tom. 2.

² Text. 32, et lib. 2, text. 59, tom. 2.

³ Seu ep. ad Paul. et Eust., inter op. rejecta.

⁴ Ante medium.